

JAMES BRYAN SMITH

HET GOEDE

Op Jezus gaan lijken in woord en daad

LEVEN

SERIE: WORDEN ALS JEZUS

Alle bijbelteksten in dit boek zijn overgenomen uit de NBV21-vertaling,
tenzij anders aangegeven.

HET GOEDE LEVEN

Originally published by InterVarsity Press as *The Good and Beautiful
Life* by James Bryan Smith. © 2009 by James Bryan Smith

Translated and printed by permission of InterVarsity Press, P.O. Box
1400, Downers Grove, Illinois 60515, United States of America.

Copyright Nederlandse uitgave © 2023 Uitgeverij Gideon

Auteur: James Bryan Smith

Vertaling: Monica van Bezooijen

Redactie: Tineke Smith

Omslagontwerp: Arjen Niezen | Cartoonsenzo.nl

Typografie: Coco Bookmedia, Amersfoort

Jaar van uitgave: maart 2023

Uitgave: Uitgeverij Gideon, Hoornaar, Nederland

ISBN 978-90-6067-469-7

NUR 707

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd,
opgeslagen in een databank of doorgegeven in welke vorm of op welke wijze dan ook,
behalve voor korte citaten in recensies of artikelen, zonder de voorafgaande
schriftelijke toestemming van de uitgever.

All rights reserved. No portion of this book may be reproduced, stored in a retrieval
system or transmitted in any form or by any means, except for brief quotations in
critical reviews or articles, without the prior written permission of the publisher.

Voor mijn leermeesters,
Dallas Willard en Richard J. Foster

*Schriftgeleerden van het Koninkrijk,
die oude en nieuwe schatten hebben opgediept.*

MATTHEÛS 13:52

Inhoud

Inleiding	9
Hoe je dit boek het beste kunt gebruiken	17
1. Het goede leven	21
<i>Oefening: schrijf een brief aan God</i>	41
2. Het Evangelie dat veel mensen nooit hebben gehoord	43
<i>Oefening: speel</i>	56
3. De grote uitnodiging	59
<i>Oefening: gastvrijheid</i>	76
4. Leren leven zonder boosheid	81
<i>Oefening: de sabbat houden</i>	94
5. Leren leven zonder begeerte	97
<i>Oefening: mediavasten</i>	113
6. Leren leven zonder te liegen	115
<i>Oefening: stilte</i>	130
7. Leren zegenen wie ons vervloeken	133
<i>Oefening: bidden voor het succes van je concurrenten</i>	152
8. Leren leven zonder ijdelheid	155
<i>Oefening: dienen in het geheim</i>	171
9. Leren leven zonder hebzucht	173
<i>Oefening: weggeven</i>	192
10. Leren leven zonder bezorgdheid	195
<i>Oefening: gebed</i>	209
11. Leren leven zonder anderen te oordelen	213
<i>Oefening: een dag niet roddelen</i>	231
12. Elke dag leven in het koninkrijk	235
<i>Oefening: een dag toewijden aan God</i>	247

Bijlage	255
Noten	291
Woorden van dank	301
Renovaré	305

Inleiding

De grote prediker en grondlegger van het Methodisme, John Wesley (1703-1791), werd eens aangesproken door een man die in de greep was van het ongeloof. ‘Het is helemaal donker vanbinnen, ik weet niet wat ik moet geloven,’ zei deze man tegen Wesley. ‘Maar ik heb gehoord dat u iedere morgen en avond preekt voor een groot gezelschap. Mag ik u vragen, wat wilt u hun geven? Waar wilt u hen brengen? Welke godsdienst predikt u? En wat is het nut ervan?’ Wesley beantwoordde deze vragen als volgt:

‘U vraagt wat ik hun wil geven? Ik zou hen graag vruchtbaar en gelukkig willen maken, tevreden met zichzelf en hulpvaardig voor anderen.

Waar ik hen wil brengen? Naar de hemel, naar God de rechter, de minnaar van allen, en naar Jezus, de middelaar van het Nieuwe Verbond.

Welke godsdienst ik breng? De godsdienst van de liefde. De wet van de vriendelijkheid die het Evangelie aan het licht brengt.

Wat het nut ervan is? Om allen die het ontvangen vreugde in God en zichzelf te geven, om ze als God te maken, liefhebbers van allen, die tevreden zijn met hun leven en bij hun sterven in volle verzekering uitroepen: ‘O graf, waar is uw overwinning! Geprezen zij God, die mij de overwinning gaf, door mijn Here Jezus Christus.’”

Zijn reactie is een prachtige, korte beschrijving van het goede leven. Maar deze antwoorden wil je misschien niet horen. We praten tegenwoordig maar zelden over deugden, maar Wesley wist dat de deugd van onmiskenbaar belang was voor het ontwikkelen van een krachtig, vreugdevol leven. Hoe worden mensen deugdzaam? Wesley beseftte dat het Evangelie van Jezus Christus het fundament vormt voor het leven waar we naar verlangen. We hunkeren ernaar om God te kennen en door Hem gekend te worden. Maar het verstaan van God alleen is niet voldoende. Wesley beschrijft God als rechter – God is heilig – en toch noemt hij God ook ‘de minnaar van allen’. We zijn geschapen om een relatie te hebben met een liefdevolle, heilige God. Maar uit onszelf kunnen we Hem niet op waarde schatten en daarom zegt Wesley dat hij zijn toehoorders wil leiden tot Jezus, de middelaar van het Nieuwe Verbond, een verbond van vergeving en vernieuwing waardoor we mensen worden in wie Christus woont en in wie Hij vreugde schept.

En welke godsdienst schrijft Wesley voor? Niet een religie van wetten of ceremonieën of mystieke kennis, maar van liefde en vriendelijkheid. Onze wereld heeft dringend behoefte aan mensen die liefhebben; de wereld hunkert naar mensen die ware vriendelijkheid tonen. Daar is zo’n groot gebrek aan, dat we verbaasd zijn als we het tegenkomen. En waartoe dient deze godsdienst? Om ervoor te zorgen dat we in de hemel komen? Nee, om de hemel in ons te brengen. Om ons te helpen een relatie met God te krijgen waarin we van God genieten en tevreden zijn met onszelf. Als we dit leven vinden, zo geloofde Wesley, kunnen we zelfs onze dood kalm tegemoet treden, verzekerd van een vreugdevolle eeuwigheid.

De serie *Worden als Jezus*, waarvan dit het tweede deel is, is bedoeld om precies dat te doen wat Wesley beschrijft. Dit boek, het boek wat hieraan vooraf ging en het derde deel hebben maar één doel: om mensen in aanraking te brengen met Gods geheime plan van liefde en vernieuwing. Het eerste boek, *God is goed*, gaat over de God die Wesley beschrijft: liefdevol, heilig, vol vergeving en vreugde. In dit tweede deel verschuift de aandacht naar ons eigen

leven, hart en karakter. Het biedt een methode om te groeien naar een deugdzaam leven van blijdschap en vriendelijkheid. Het derde boek, *Goed gezelschap*, wil lezers helpen om de principes van het koninkrijk toe te passen in hun dagelijks leven, thuis, op het werk en in de gemeenschap waarvan zij deel uitmaken.

HOE DENKT JEZUS?

Een van de uitgangspunten van de serie *Worden als Jezus* is dat we leven bij de gratie van onze ideeën en verhalen. Wat we denken bepaalt hoe we leven. Als we God zien als een boze accountant die zijn wenkbrauwen fronsst en alleen van ons houdt als we goed genoeg zijn, dan zal dat verhaal zichtbaar worden in onze levenswijze. Als we denken dat boosheid en haat richting onze vijanden goede dingen zijn, dan zal dat ook zichtbaar worden in ons dagelijks leven. Veel verkeerde verhalen over God en het menselijk leven worden steeds opnieuw doorverteld in onze wereld, en soms zelfs in onze kerken. De oplossing voor dit probleem vinden we als we eerst letten op wat Jezus vertelde.

Jezus, de tweede persoon van de Drie-eenheid, is nauw verbonden met God de Vader en God de Heilige Geest. Jezus openbaart ons het karakter en de natuur van God, en Zijn getuigenis is het beste en meest betrouwbare dat de wereld ooit gehad heeft. Daarom denk ik dat de sleutel tot een goed leven ligt in het overnemen van Jezus' verhalen. Mijn leven is op vele manieren veranderd toen ik mijn oude, verkeerde verhalen inruilde voor de verhalen van Jezus. Ik begon mezelf te zien als iemand in wie Christus woont, als heilig en waardevol. Ik begon de mensen om me heen ook anders te behandelen toen ik het koninkrijk binnenging en ik leerde dat ik echt kan bidden voor mijn vijanden en hen kan zegenen wie mij vervloeken. Sommigen van hen hielden zelfs op mij te vervloeken!

DE VIER STAPPEN TOT VERANDERING

Verandering begint in ons denken, waarin de verhalen en gedachten hebben postgevat. Maar verandering omvat ook drie andere stappen. We zullen geestelijke oefeningen moeten doen, die bedoeld zijn om de ziel te genezen, niet om de hemel te verdienen. Ieder hoofdstuk van dit boek eindigt met een oefening die je helpt om je het verhaal van Jezus eigen te maken. We veranderen door de vernieuwing van ons denken en de geestelijke oefeningen, maar er vindt pas echt een diepe en blijvende vernieuwing plaats in een gemeenschap, zo is mijn overtuiging. We hebben anderen nodig om te zien wie we zijn en van wie we zijn.

Onze denkwereld, de oefeningen en de gemeenschap zijn fundamentele onderdelen van verandering, maar degene die ons werkelijk verandert is de Heilige Geest. De Geest leidt ons tot Jezus, openbaart ons de Vader, ontmaskert leugens, corrigeert ons, en zorgt voor de aanmoediging die nodig is om groei en verandering mogelijk te maken. De Geest helpt ons om onze verhalen te veranderen door ons te leiden tot de waarheid, ons te verlichten als we de oefeningen doen en ons te verbinden aan een gemeenschap. Als de Heilige Geest niet zou werken, dan zou er geen verandering plaatsvinden. Maar wij moeten actief deelnemen aan dat proces. Door serieus bezig te zijn met lezen en nadenken, het doen van de geestelijke oefeningen en het participeren in een gemeenschap scheppen we de juiste omstandigheden voor de Geest om ons karakter te vormen. Afbeelding 1, de driehoek van verandering, laat zien hoe de vier onderdelen zich tot elkaar verhouden. De serie *Worden als Jezus* is gestoeld op dit model.

HOE DIT BOEK TOT STAND KWAM

Dit boek is voortgekomen uit wat ik in de loop van 25 jaar heb geleerd van twee bijzondere mensen: Richard Foster en Dallas Willard. Richard Foster is mijn mentor geworden toen ik ging studeren. Vervolgens ontmoette ik Dallas en hielp ik hem tien jaar als assistent bij zijn colleges. Het idee van dit boek begon te rijpen kort nadat ik ging werken bij Dallas. Hij bleef maar praten over de behoefte aan een soort cursus om meer op Jezus te gaan lijken, bedoeld voor personen en kerken. Zijn blauwdruk voor zo'n cursus is te vinden in het negende hoofdstuk van zijn boek *Gods geheime plan*. Terwijl hij dat aan het schrijven was, kwam ik steeds bij hem terug met de vraag 'Kan dat echt, Dallas'

'Ja, natuurlijk', antwoordde hij steeds.

Dan vroeg ik: 'Waarom doe je het dan niet?'

En elke keer antwoordde hij: 'Omdat ik denk dat *jij* het moet doen, Jim.' Verder zei hij niets.

In 1998 ben ik begonnen met het schrijven van lesmateriaal, gebaseerde op een eenvoudige opzet die Dallas al had gemaakt: een cursus om te leren leven volgens de principes van het onderwijs van Jezus. In 2003 ben ik naar de oudsten gegaan van mijn eigen gemeente (de Chapel Hill United Methodist Church in Wichita); ik heb hun gevraagd of ik een groep mensen mocht uitnodigen

om samen met mij door dit lesmateriaal heen te gaan. Dat vonden ze prima en in het eerste jaar gaf ik de cursus van 33 weken aan 25 mensen. Halverwege begon ik te vermoeden dat Dalles inderdaad gelijk had. Het is echt mogelijk om te veranderen naar het beeld van Christus.

Sindsdien heb ik de cursus aan nog eens 75 andere mensen gegeven en de resultaten waren altijd hetzelfde: echte, diepgaande verandering. In de kerk stapte een vrouw naar me toe die zei: 'Wat ben je aan het doen met mijn man – hij is zo veranderd! Hij is veel geduldiger en attenter dan vroeger. Ik weet niet wat er aan de hand is, maar reken maar dat ik volgend jaar die cursus ook wil doen.' Bovendien is het materiaal ook gebruikt door middelbare scholieren voor hun jeugdgroepen en door studenten op de campus. Als iemand me vraagt wat de doelgroep is voor het materiaal, zeg ik altijd: 'Het is voor iedereen die ernaar verlangt om te veranderen – jong of oud, pas tot geloof gekomen of volwassen in het geloof, mannen, vrouwen, het maakt niet uit.'

DE ONDERWERPEN DIE AAN DE ORDE KOMEN

Dit boek is gericht op je hart. Je hart vormt het centrum van je bestaan en komt tot uitdrukking in je daden en in je karakter. Geestelijke vorming is ten diepste karaktervorming. Dit boek begint met een blik op het menselijk leven in het algemeen, waarbij de vraag gesteld wordt: wie leeft een goed leven? Hoofdstuk twee en drie gaan dieper in op de kernboodschap van Jezus en de vraag aan wie die gericht is. Beide hoofdstukken vertellen over het beschikbare koninkrijk van God, dat onverwoestbaar is. Ze leggen uit waarom dit koninkrijk zo belangrijk is voor ons leven.

De rest van dit boek is een uitleg van de Bergrede en volgt Jezus' plan voor het ontwikkelen van een goed leven. Hoofdstuk vier behandelt boosheid, gevolgd door hoofdstukken over begeerte, liegen, hen zegenen die jou vervloeken, ijdelheid, hebzucht, bezorgdheid en het oordelen van anderen. Hoofdstuk twaalf laat zien hoe

je dagelijks kunt leven in het koninkrijk van God, waarbij de nadruk ligt op de vraag hoe je één dag met God doorbrengt.

Ik moedig je aan om vol verwachting verder te lezen. Wees ervan verzekerd dat je bezig bent met iets wat je leven op een positieve manier kan veranderen. Ik vertrouw erop dat God, die een goed werk in je begonnen is, dat ook zal voleindigen. Wees er dus van verzekerd dat je kunt veranderen en dat je zult veranderen. Terwijl je verandert, zullen degenen om je heen dat zien en erdoor geïnspireerd worden. Moge God je gedachten, hart en leven veranderen en je gebruiken om de wereld te veranderen.

Hoe je dit boek het beste kunt gebruiken

Dit boek is geschreven om in een groep te gebruiken – een kring, een bijbelstudiegroep, een paar vrienden die bij elkaar komen bij iemand thuis of ergens anders. Als je samen met anderen dit boek doorwerkt, dringt de inhoud ervan veel beter tot je door. Als je dit boek alleen leest, zijn alleen de eerste vier van de onderstaande tips op jou van toepassing. Hoe je het boek ook gebruikt, ik ben ervan overtuigd dat God dit goede werk in je kan en wil voltooien.

1. Bereid je voor. Zoek een leeg schrift of notitieblok op.

Dat schrift ga je gebruiken om de antwoorden op de vragen op te schrijven die verspreid door ieder hoofdstuk gesteld worden en om op te schrijven hoe de oefening om te groeien, die aan het einde van elk hoofdstuk staat, voor jou verlopen is.

2. Lees. Lees elk hoofdstuk aandachtig.

Probeer er niet te gehaast doorheen te gaan en lees het hoofdstuk niet pas op het laatste moment. Begin vroeg in de week al met lezen, zodat je de tijd hebt om het materiaal tot je door te laten dringen.

3. Ga aan het werk. Doe de oefeningen die bij die week horen.

De oefeningen die horen bij de inhoud van het hoofdstuk dat je net gelezen hebt, zullen je helpen om datgene wat je aan het leren bent verder uit te diepen. Ook zullen ze je helpen om van binnenuit te veranderen en te herstellen. Voor sommige oefeningen heb je meer tijd nodig dan voor andere. Zorg ervoor dat je genoeg tijd hebt om de oefeningen te doen, voordat je als groep bij elkaar komt. Het is goed als je niet alleen tijd hebt om de oefeningen te doen, maar ook om er nog over na te denken en daar iets over op te schrijven.

4. Denk na. Zorg ervoor dat je tijd hebt om te reflecteren.

Gebruik je schrift om de vragen die door elk hoofdstuk heen en aan het einde van elk hoofdstuk staan, te beantwoorden en daar iets over op te schrijven. Dat helpt je om je gedachten te ordenen en beter te begrijpen wat God je wil leren. Het is ook een goede voorbereiding op het volgende onderdeel.

5. Zorg voor interactie. Ga voorbereid naar de groepsbijeenkomst toe en praat met elkaar.

Dat geeft je de gelegenheid om te horen wat anderen ervaren en geleerd hebben; daar kun jij op jouw beurt naar luisteren en wat van leren. Als iedereen de moeite neemt om vooraf wat op te schrijven, zal dat het gesprek enorm ten goede komen. Mensen delen dan iets waarover ze eerder rustig nagedacht hebben; dat is heel waardevol voor de groep. Bedenk dat luisteren belangrijker is dan spreken! Maar zorg ervoor dat je zelf ook iets te vertellen hebt. De andere leden van de groep kunnen ook wat leren van jouw gedachten en ervaringen.

6. Bemoedig elkaar. Houd contact met elkaar, ook buiten de groepsavonden.

Een van de grote zegeningen van de technologie van deze tijd is het gemak waarmee we contact met elkaar kunnen onderhouden. Het is een goed idee om tussen groepsbijeenkomsten door een e-mail met bemoedigende woorden te sturen naar minstens twee van je groepsgenoten. Laat hun weten dat je aan hen denkt en vraag of er iets is waarvoor je kunt bidden. Dat zal de onderlinge band versterken en verdieping geven aan alles wat je samen meemaakt. Het bouwen van sterke relaties is een essentiële factor in het slagen van het hele proces.

Eén

Het goede leven

‘D e betekenis van het aardse bestaan ligt niet, zoals we gewend zijn te denken, in het verkrijgen van welvaart [...] maar in het tot wasdom komen van de ziel.’

ALEXANDER SOLZHENITSYN

Jaren geleden werkte ik in de zomer als pastor in een bejaarden-tehuis. Het was een makkelijk baantje. De bewoners waren zo gezond dat ze niet voortdurend zorg nodig hadden. Ze leken te genieten van het leven samen; het had wel iets weg van een slaapzaal op een campus voor mensen met grijs haar, rimpels en veel levenswijsheden. Waar ik ook ging, ik zag steeds lachende mensen. Dagelijks kwamen we bij elkaar in de kapel, waar een vrouw die Gladys heette een lied speelde. Ik sprak een korte meditatie uit en we sloten af met nog een lied en de zegenbede. De bewoners brachten de rest van de dag door met denken aan hun kinderen en kleinkinderen, theedrinken of poolen. Het was een leuk baantje. Theedrinken met oma's en pool spelen met opa's; je kon de zomer op slechtere manieren doorbrengen.

Meestal maakte ik een praatje met de mensen als ze gezellig bij elkaar waren, maar soms vroeg iemand me om langs te komen voor een gesprek. Op een dag overhandigde mijn chef me een briefje waarop stond: ‘Ben Jacobs, kamer 116, vraagt om een gesprek met de pastor.’ Ze keek me aan en zei: ‘Succes met deze afspraak, Jim.’

Iets in de toon van haar stem zei me dat me een moeilijke middag te wachten stond.

‘Wat kan er nu zo moeilijk aan zijn,’ dacht ik terwijl ik richting Bens kamer liep.

Ik klopte op de deur, en een zware stem baste: ‘Kom binnen, jongeman.’ Ben zat in zijn schommelstoel, met een spreij over zijn benen. Hij droeg een blauw vest en een overhemd. Hij had grijze haar, een keurig baardje en een streng gezicht: grote, diepliggende ogen en een opvallend lange, dunne neus. Hij zag er gewichtig en belangrijk uit, iemand die zich niet van z’n stuk liet brengen.

‘Goedemiddag Ben,’ zei ik, en ik stak mijn hand uit om de zijne te schudden.

‘Ga zitten, jongen,’ zei hij zakelijk, zonder mijn hand te schudden.

Het volgende halfuur praatten we over filosofie en wereldreligies. Ik was er niet zeker van of hij me probeerde te testen, om te zien of ik intelligent en belezen genoeg was, of dat hij gewoon indruk op me wilde maken. Dat laatste deed hij in ieder geval wel. Hij wist erg veel over de meest ingewikkelde onderwerpen op het gebied van de religie en de filosofie. We debatteerden met elkaar over de vraag welke filosoof de beste was. Ik vermoedde echter dat hij niet wilde discussiëren over filosofie, maar ik wist ook niet goed wat hij echt wilde. Na een tijdje zei hij: ‘Nou, je zult het wel druk hebben. Je kunt nu gaan. Een prettige dag verder.’

Deze keer schudde hij mijn hand wel en toen ik de kamer uitliep, zei hij: ‘Zou je morgen terug willen komen?’

De volgende zes dagen ging ik steeds naar kamer 116 en sprak ik met Ben. En elke dag werd hij iets opener, deelde hij stukje bij beetje meer over zijn leven. Tijdens het zevende bezoek ontdekte ik Bens belangrijkste bedoeling. Hij had behoefte aan iemand aan wie hij iets kon opbiechten. Hij wilde niet vertellen dat hij een bepaalde zonde had begaan, maar dat hij een slecht leven had geleid. Verrassend genoeg was zijn leven, zouden velen waarschijnlijk zeggen, helemaal niet zo slecht. Sommigen zouden zelfs gezegd kunnen hebben dat hij een goed leven achter de rug had.

‘Ik werd in 1910 geboren. In 1935 had ik mijn eerste miljoen verdiend. Ik was toen 25 jaar oud. Tegen de tijd dat ik 45 was, was ik de rijkste man in mijn staat. De politici wilden vrienden worden met mij. Ik loog, bedroog en stal van wie ik maar iets kon stelen. Mijn levensdevies was eenvoudig: neem alles wat je kunt van wie je maar kunt. Ik vergaarde veel rijkdom en iedereen had ontzag voor me. Ik had in die dagen veel macht. Ik had tweeduizend werknemers en ze keken allemaal naar me op of waren bang voor me. Ik gaf alleen om geld. Ik heb drie vrouwen gehad die me allemaal verlaten hebben, of vanwege verwaarlozing of omdat ze me betrapten op buitenechtelijke relaties. Ik heb één dochter, die nu ergens in de veertig is, maar ze weigert met me te praten.’

Ben wachtte even en keek me aan om te zien of ik hem veroordeelde. Dat deed ik niet. Ik was perplex. Hij zag eruit als een echte opa, in zijn vest. Hij leek in niets op het type mens dat zo’n ambitieus, zelfzuchtig en zelfs zondig leven had geleid. Hij ging verder: ‘Je zou kunnen zeggen dat ik mijn leven te gronde heb gericht, want op dit moment heb ik ten diepste niets meer. O ja, ik heb nog steeds veel geld. Ik heb meer geld dan ik ooit uit zou kunnen geven. Maar dat brengt me geen vreugde meer. Ik zit hier elke dag en wacht op mijn dood. Ik heb niets dan slechte herinneringen. Ik gaf nergens om in het leven, en nu geeft niemand om mij. Behalve jou, jongeman, heb ik niemand.’

Iedereen wil gelukkig zijn

Sommigen van ons zijn introvert en anderen extrovert. Sommigen houden van katten, anderen van honden. Sommigen nemen graag risico’s, anderen spelen liever op veilig. Ieder van ons is uniek. Maar er is één ding dat we gemeen hebben: iedereen wil gelukkig zijn. Niemand streeft een saai, doods, eentonig en betekenisloos leven na. Ik heb nog nooit iemand ontmoet die als doel had om zijn leven te gronde te richten. We willen allemaal gelukkig zijn en willen dat voortdurend. En we willen het ook voor degenen die we liefheb-

ben. Er was pas een onderzoek waarin de eenvoudige vraag werd gesteld: ‘Wat wilden je ouders je het liefst geven – succes, rijkdom, dat je een goed mens zou worden, of geluk? Vijfentachtig procent van de ondervraagden gaf ‘geluk’ als antwoord.

Ben wilde gelukkig zijn. Hij was nooit van plan om een treurig leven zonder vreugde te leven. Ben zei niet tegen zichzelf: ‘Ik denk dat ik een aantal zelfzuchtige besluiten ga nemen om op die manier mijn leven te gronde te richten.’ Hij dacht dat hij het geluk najoeg. Ben zocht geluk, vreugde, tevredenheid en welvaart, zoals ieder van ons dat voortdurend doet. Het probleem is echter dat Ben bepaalde ideeën had aangenomen over wat succes en geluk is, en die ideeën klopten niet. Hij gehoorzaamde simpelweg aan het verkeerde verhaal over wat een goed en gelukkig leven is. Dit dominante verhaal dicteerde, zoals alle dominante verhalen, zijn gedrag en rechtvaardigde de resultaten. Niemand komt meteen in zo’n situatie terecht als Ben. Het kost veel tijd om je leven te ruïneren. Het begint allemaal met de verhalen waarmee we leven.

Vandaag de dag is er een verschil tussen geluk en vreugde. Geluk is een tijdelijke conditie die gebaseerd is op onze omstandigheden. Vreugde is een innerlijke houding die niet gebaseerd is op externe omstandigheden en daarom niet blootstaat aan verandering. De oude schrijvers van geestelijke geschriften, mensen als John Wesley, gebruikten geluk om een goed en deugdzaam leven te omschrijven. Waar geluk betekende dat iemand ook goed was. Een beroemde

Ben je het eens met
de stelling dat iedereen
gelukkig wil zijn?

uitspraak van Wesley is: ‘Je kunt niet gelukkig zijn, zonder heilig te zijn.’ Ik gebruik het woord ‘gelukkig’ in deze betekenis om het goede leven te beschrijven.

VERKEERD VERHAAL: JE VINDT GELUK ALS JE AAN DE REGELS VAN DEZE WERELD HOUDT

Als je een uur televisie kijkt, krijg je op een subtiele manier de waarden en normen van deze wereld voorgeschoteld. Twintig minuten

zullen gevuld zijn met reclames voor diverse producten, van shampoo tot hotelketens en autobanden. Het indirecte verhaal daarachter is: geluk komt voort uit seks, geld en macht. Een vrouw in bikini staat naast een stapel banden, en impliceert zo dat vrouwen zich aangetrokken voelen tot mannen die deze banden kopen. Of een knappe man ziet er erg tevreden uit tijdens zijn verblijf in een vijfsterrenhotel. Het punt is duidelijk: luxe maakt gelukkig.

Al deze verhalen kloppen niet, omdat ze gebouwd zijn op halve waarheden of pertinente leugens. Als we ze overnemen, vernietigen we langzaam maar zeker onze ziel. Ben leefde met deze verkeerde verhalen. Hij vergaarde veel rijkdom, had veel macht en was betrokken bij veel lege seksuele activiteiten. Al ons gedrag is gebaseerd op een verhaal. Positief gezien kan ons cultuurverhaal op een aantal verschillende manieren weergegeven worden: 'Zorg dat je vooraan staat.' 'Je leeft maar één keer, dus neem het ervan.' 'In liefde en oorlog is alles geoorloofd.' Deze beweringen worden vaak gebruikt om immoreel en onethisch gedrag te verantwoorden.

In negatieve zin zegt ons cultuurverhaal: 'Onderdruk je verlangens niet; alle verlangens zijn goed.' 'Regels zijn er om gebroken te worden.' 'Laat je door niets of niemand aan banden leggen.' 'Te goed voor deze wereld.' Dit waren de verhalen waar Ben mee leefde en die hem uiteindelijk tot een eenzame gevangene maakten van de herinneringen aan hoe hij anderen pijn had gedaan in zijn zoektocht naar 'geluk'. Ben vertelde me dat hij geboeid was door Jezus, maar ervan uitging dat als hij naar Jezus' geboden zou leven, hij het leven saai, bekrompen en onprettig zou vinden. Hij ging ervan uit dat Jezus van hem een zwakkeling en mislukkeling zou maken.

HOE JE JE LEVEN KUNT RUINEREN (ZONDER HET ZELFS MAAR TE PROBEREN)

In Romeinen 1:18-32 beschrijft Paulus hoe een menselijk leven zich spoedt naar de afgrond. Hoewel Paulus' beoordeling van de mens negentien eeuwen voor de opkomst van de moderne psycho-

logie is geschreven, is het de meest briljante beschrijving van de vernietiging van de ziel die ik ooit gelezen heb. Ik raad je aan om Romeinen 1:18-32 in zijn geheel te lezen, maar vat hier zijn ideeën kort samen in wat ik de ‘zes stappen naar de ondergang: het vernietigingsproces’ noem.

1. *Je wendt je af: ik wil God zijn.* De eerste stap naar de ondergang is dat je weigert God God te laten zijn. Met andere woorden: het betekent dat je weigert om God te eren en te respecteren. Paulus schrijft: ‘Want hoewel ze God kennen, hebben ze hem niet de eer en de dank gebracht die Hem toekomen. Hun overpeinzingen zijn volkomen zinloos en hun onverstandig hart is verduisterd’ (Romeinen 1:21).
2. *Het hart wordt verduisterd* (het ziet de realiteit niet onder ogen). Als er een God is, zoals christenen veronderstellen, dan is die God de Schepper van alles, het enige wezen dat bestaat zonder oorzaak, een perfect en machtig wezen. Kortom: als er een God is, zouden we die moeten eren en danken. Als we dat weigeren te doen (stap 1) keren we de realiteit de rug toe. Het gaat in tegen de waarheid van het universum. Daarom wordt ons verstand, dat gedijt op waarheid en realiteit, verduisterd. Paulus ziet dat gebeuren: ‘Want hoewel ze God kennen, hebben ze Hem niet de eer en de dank gebracht die hem toekomen. Hun overpeinzingen zijn volkomen zinloos en hun onverstandig hart is verduisterd. Terwijl ze beweren wijs te zijn, zijn ze dwaas geworden’ (Romeinen 1:21-22).
3. *Afgoderij:* we hebben een god nodig. Als we God verwerpen, dan moet iets de plek van God innemen: ‘De natuur verafschuwt het ledige.’ Iets of iemand moet de plek van God innemen. We verlangen naar een god die veel goeds voor ons doet en weinig van ons verwacht. De oplossing: schep een afgod. Paulus beschrijft de volgende stap neerwaarts zo: ze hebben ‘de majesteit van de onvergankelijke God ingewis-

seld voor beelden van vergankelijke mensen, vogels, lopende en kruipende dieren' (Romeinen 1:23).

Afgoden hoeven niet per se kleine beeldjes te zijn; een afgod kan alles zijn waarin we investeren in het leven om plezier, geluk en een valse zekerheid of zingeving te verkrijgen. Dit is de sleutel: de afgod dient ons door ons te geven waarnaar we verlangen en wij dienen de afgod door onze levensenergie eraan op te offeren.

4. *God laat ons in de steek*: wraak. Als we de zinloosheid van dit bestaan niet ontdekken en terugkeren tot God, worden we gedwongen om verder te gaan met onze afgoderij. Als God wordt afgewezen, heeft Hij geen keus. Paulus brengt hier een boodschap die ik zie als een van de meest beangstigende verzen uit de Schrift: 'Daarom heeft God hen uitgeleverd aan hun zedeloze begeerten, waardoor ze hun lichaam onteren' (Romeinen 1:24). God laat ons gewoon onze gang gaan. Gods wraak is zijn rechtmatige verzet tegen de zonde, die Hij niet kan goedkeuren.
5. *Plezier wordt tegen elke prijs nagejaagd*. Los van de realiteit en helemaal teruggeworpen op onszelf, moeten we onze vervulling zien te vinden. De gemakkelijkste manier, hoewel die maar tijdelijk werkt, is via ons lichaam. Begeerte en vraatzucht zijn de snelste routes naar geluk. Maar de 'kick' die je krijgt (door drugs, alcohol, voedsel, seks en porno) wordt voortdurend kleiner. Elke keer als we bezig zijn met deze activiteiten neemt het genot af, en daarom is een hogere frequentie of zijn grotere hoeveelheden nodig om de mate van genot waar men naar verlangt weer te bereiken. Paulus zegt het op deze manier: 'Daarom heeft God hen uitgeleverd aan *onterende verlangens*. De vrouwen hebben de natuurlijke omgang verruild voor de tegennatuurlijke' (Romeinen 1:26). De oorspronkelijke 'begeerten van hun hart' zijn nu 'onterende verlangens' geworden.

6. *De zonde regeert.* De laatste stap is de ergste. Het is het logische gevolg van de voorafgaande vijf stappen. Zonde en verdorvenheid worden de norm, het reflexmatige gedrag. Als we God afwijzen en voortdurend God proberen te vervangen door dingen die geen voldoening geven, dan beginnen we automatisch alles te vertonen wat tegen God in gaat, namelijk zonde. Paulus geeft een lijst die, hoewel oud, nog goed aansluit bij veel van wat we vandaag de dag tegenkomen:

‘Omdat ze het beneden hun waardigheid achtten God te erkennen, heeft God hen overgeleverd aan hun eigen onbetrouwbaarheid en doen ze wat verwerpelijk is. Ze zijn door en door onrechtvaardig en boosaardig, hebzuchtig en slecht. Ze zijn door en door afgunstig, moordzuchtig en twistziek, doortrapt en kwaadaardig. Ze roddelen en spreken kwaad, haten God, zijn hoogmoedig, trots en verwaand. Ze zijn vindigrijk in het kwaad, tonen geen ontzag voor hun ouders, zijn kortzichtig en trouweloos, zonder liefde en onbarmhartig’ (Romeinen 1:28-31).

In de krant zie je dagelijks hoe de neerwaartse spiraal die Paulus beschrijft uitgeleefd wordt in de moderne cultuur: politici maken misbruik van hun macht, moord, brandstichting, ontsnappingspogingen, bendes, drugsdealers, prostitutie, enzovoorts.

Het begint allemaal met één fatale eerste stap, dezelfde stap die ervoor zorgde dat Adam en Eva God in de steek lieten in de Hof: de weigering om God eer en dankbaarheid te bewijzen. Met die stap begint de mens zich af te keren van een goed leven, en dat proces eindigt in een leven van zonde en slechtheid.

Heb je deze neerwaartse spiraal gezien in het leven van anderen of ervaren bij jezelf?

DE ZONDE IS LELIJK, DE DEUGD MOOI

Velen verdedigen de zonde, maar de zonde heeft niets om zich mee te verdedigen. De zonde is lelijk. Het is het tegenovergestelde van schoonheid. Boosheid kan lelijk zijn. Als ik kijk naar iemand die woedend is, dan is dat niet om aan te zien. Bezorgdheid leidt nergens toe en het veroordelen van anderen is weerzinwekkend. Als ik iemand verschrikkelijke dingen over een ander hoor zeggen, word ik er ziek van. Trots en vooroordeel, misleiding en vernedering – het is allemaal lelijk. Als ik deze dingen zie in anderen, dan vind ik het heel onaantrekkelijk. Maar als ik ze zie in mezelf, ben ik snel geneigd die dingen te rationaliseren en te minimaliseren. Ondanks de lelijkheid en verwoestende werking slaagt de zonde er nog steeds in om ons te verlokken tot haar illusie van geluk.

De deugd is daarentegen schitterend – niet als uiterlijke verschijning maar als innerlijke realiteit van een hart dat goedheid liefheeft. Als ik iemand de waarheid hoor vertellen, hoewel het hem pijn doet, dan is dat heerlijk. Als iemand zijn vrouw niet als ding behandelt maar als persoon, dan zie ik schoonheid. Het is iets om je over te verwonderen als iemand een goede daad doet in het verborgene. In *The Seven Storey Mountain* beschrijft Thomas Merton zijn leven in zonde en zijn bekering tot God in zijn jonge jaren. Hij verachtte het woord deugd en maakte het belachelijk. Voor hem was het niet meer dan ‘preuts gedoe van schijnheilige mensen’. Maar Merton ontdekte dat de deugd, de kracht die voortkomt uit morele uitmuntendheid, de enige weg is tot een goed leven.

‘Zonder [deugd] kan er geen geluk zijn, want de deugden zijn exact die krachten waardoor we geluk kunnen verkrijgen: zonder deze deugden kan er geen vreugde zijn, omdat ze de gewoonten vormen die richting geven aan en [fungeren als uitlaatklep voor] onze natuurlijke krachten en deze richten op de harmonie, de volmaaktheid en de balans, de vereniging van onze natuur met zichzelf en met God, die, ten slotte, het fundament vormt voor onze eeuwige vrede.’

De zonde is altijd lelijk en ware deugdzaamheid is altijd mooi. De zonde leidt tot verwoesting, de deugd tot grotere kracht. En daarom houden alle mensen, zelfs atheïsten, van Jezus. Jezus was de deugd zelf. Hij leefde een goed leven en riep zijn volgelingen daar ook toe op. Een deugdzaam persoon is een licht voor alle mensen om hem heen. Ik ontmoette zo iemand enkele jaren geleden en hij beïnvloedt me nog steeds.

'De zonde is altijd lelijk;
de deugd is altijd mooi.'
Geef eens een paar
voorbeelden die deze
bewering ondersteunen.

EEN GOED LEVEN

In de zomer van 2006 had ik het voorrecht om een van mijn helden te mogen ontmoeten: de legendarische basketbalcoach John Wooden. Deze coach is nog steeds in het bezit van vele records. Hij won tien NCAA-basketbalkampioenschappen, de laatste in 1975. Geen andere coach heeft er meer dan vier gewonnen. Gedurende een seizoen won zijn team 88 wedstrijden op een rij. Geen enkel ander team heeft er meer dan 42 gewonnen. Hij heeft een aantal van de beste spelers ooit gecoacht (Bill Walton, Kareem Abdul-Jabbar). Velen zien hem niet zozeer als de beste basketbalcoach aller tijden, maar veeleer als de beste sportcoach aller tijden. Tot op de dag van vandaag wordt hij opgebeld door voormalige spelers, vaak eens per week, omdat ze hem willen vertellen dat ze van hem houden en dat ze hem dankbaar zijn voor de manier waarop hij hun leven beïnvloedt heeft, en om hem om advies te vragen.

Hoewel hij bewondering oogst vanwege zijn succes als coach, heeft zijn recordaantal overwinningen hem niet gemaakt tot wie hij is. Tijdens de middag die ik met hem doorbracht vroeg ik hem naar het geheim van zijn leven.

'Jim,' zei hij, 'in 1935 besloot ik om te leven volgens een aantal principes, en ik ben daar nooit van afgeweken. Ze zijn gebaseerd op de Bijbel en de leer van Jezus. Principes als moed, eerlijkheid, ijver,

Oefening om geestelijk te groeien

Schrijf een brief aan God

Ik wil je vragen om een brief aan God te schrijven die begint met de woorden: ‘Lieve God, het leven waarnaar ik het meest verlang...’ De rest van de brief vormt de uitwerking van deze opening (of dit gebed). Misschien wil je bepaalde zonden belijden, maar probeer ook te beschrijven in je brief hoe een ‘goed leven’ er volgens jou uitziet. Vraagt het om een grote verandering in je leven? Om nieuwe vrienden? Betekent het dat je oude verhalen en gewoonten moet veranderen? Voel je vrij om te dromen. Geef God een plek in je grootste verlangens.

Zorg ervoor dat de brief op een veilige plek ligt. Je zult hem vast een keer per jaar willen lezen om je te herinneren aan het plan dat jij en God hebben voor je leven. Laat het een gids zijn en een inspiratiebron. Als je het fijn vindt, mag je de brief ook met iemand delen die je vertrouwt. Als je dit boek samen met andere mensen leest, wil je misschien je brief met hen delen, maar dat hoeft niet per se. Mijn ervaring is dat dit een grote bemoediging kan zijn voor iedereen in de groep.

OM OVER NA TE DENKEN

Of je dit boek nu alleen gebruikt of met een groep, de volgende vragen kunnen handig zijn om na te denken over bovenstaande ervaring. Schrijf de antwoorden in je schrift. Als je met een groep bij

elkaar komt, neem je schrift dan mee, zodat je beter kunt vertellen hoe jij de oefening ervaren hebt.

1. Beschrijf de brief die je deze week hebt geschreven en je gevoelens erover.
2. Wat heeft deze oefening je geleerd over God of over jezelf?
3. Als je wilt, kun je je brief voorlezen aan anderen.